

ΣΚΕΨΕΙΣ & ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟΝ ΘΕΣΜΟ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΑΘΗΤΕΙΑ

«[...] Να θυμάστε ότι για τους πραγματικούς Τέκτονες, τα πλούτη, [και] υπερηφάνεια, είναι μόνο ψευδαισθήσεις-χίμαιρες. Παιδιά του ίδιου Θεού, όλοι οι θνητοί είναι Αδέλφια. Η φαυλότητα είναι ποταπή ενώ η αρετή προάγει ανά βαθμίδα, και πως ο πιο δίκαιος άνθρωπος είναι και ο ανώτερος όλων.

Ερ. Τι αντιλαμβάνεστε ότι είναι ο Τεκτονισμός;

Α. Καταλαβαίνω ότι είναι η μελέτη των επιστημών και οι πρακτικές των αρετών

Ερ. Πες μου τι είναι ο Τέκτονας;

Α. Είναι ο ελεύθερος άνθρωπος, ο πιστός στο νόμο, ο αδελφός και φίλος των Βασιλέων και των Ποιμένων όταν είναι ενάρετοι.

Ε. Είστε [ένας] Τέκτονας Μαθητής;

Α. Πιστεύω ότι είμαι.

Ε. Εάν το πιστεύετε, γιατί δεν λέτε ναι;

Α. Αυτό συμβαίνει επειδή ο Τεκτονισμός είναι η σύναξη όλων των Αρετών, δεν υπάρχει καλός Τέκτονας και Τεκτονίδα που υποστηρίζει ότι είναι τέλειος, και ιδιαίτερα ένας Μαθητής του οποίου τα συναισθήματα ακόμα δεν είναι βέβαια

Ερ. Είσαι ικανοποιημένος με τη μοίρα σου;

Α. Όλοι οι αδελφοί και οι αδελφές μου μπορούν να με κρίνουν»

Catéchismes des Apprentis 1787

Η απήχηση της Αρχαίας μας Τέχνης είναι εξ ίσου δυνατή σήμερα όσο και στις απαρχές της Αδελφότητας. Ο Τεκτονισμός προσελκύει νέους ανθρώπους κάθε χρόνο όπως στο παρελθόν και νέος Τέκτονας έχει εγγενές δικαίωμα να κατανοήσει το υπόβαθρο του Τυπικού, την αλήθεια των αρχών και το νόημα των συμβόλων που βιώνει στην πορεία του.

Ο βαθμός της Τεκτονικής Μαθητείας απέχει πολύ από κάθε τι ασήμαντο, εγωιστικό και ασεβές. Η δομή του είναι χτισμένη πάνω στο αιώνιο θεμέλιο ενός Θείου και πανανθρώπινου νόμου - της Αδελφότητας των ανθρώπων. Πολλά από τα σύμβολα και τις διδασκαλίες του Τεκτονισμού ανάγονται στην ίδια την παιδική ηλικία της ανθρώπινης φυλής. Μέσω αυτών μπορεί να εντοπιστεί μια άμεση σχέση, στο μυαλό και την καρδιά και στο πνεύμα, αν όχι πάντα με γραπτές πηγές, σε τόσο διαφορετικές εποχές και μέρη όπως η Κίνα πριν από τέσσερις χιλιάδες χρόνια, το ιερατείο της αρχαίας Αιγύπτου, τη φιλοσοφία της Αρχαίας Ελλάδας ή τους Εβραίους της Αιχμαλωσίας και της Διασποράς. Αλλά για να κατανοήσουμε τη γένεση της λέξης «ελεύθερος» σε συνδυασμό με το «Τέκτονας», θα πρέπει να ξεκινήσουμε με τα Ρωμαϊκό Κολέγια: τάξεις ή ενώσεις ανδρών που ασχολούνται

με παρόμοιες επιδιώξεις. Αναμφίβολα ο σχηματισμός τους προκλήθηκε από την καθολική επιθυμία για συντροφιά και συναναστροφή, ιδιαίτερα έντονη στη Ρώμη, στην οποία το άτομο υποβιβάστηκε πολύ για το συμφέρον της αυτοκρατορίας, καθώς και από οικονομική ανάγκη, όπως ακριβώς δημιουργούνται σήμερα τα εργατικά συνδικάτα. Η ισχύς των Κολλεγίων γρήγορα κρίθηκε επικίνδυνη για το status quo της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας που τα περιόρισε και περιθωριοποίησε σε μέγιστο βαθμό πλην του Κολλεγίου των Τεκτόνων, ιδιαίτερα πολύτιμου για το κράτος ώστε να το περιορίσει. Αν και δεν ονομάζονταν Ελεύθεροι Τέκτονες, τους επιτράπη να ρυθμίζουν τις δικές τους υποθέσεις και να διοικούνται σύμφωνα με τα δικά τους συντάγματα, απαλλαγμένα από τους περιορισμούς που είχαν σκοπό να περιορίσουν άλλα Κολλέγια. Τότε, όπως και τώρα, τρεις ήταν απαραίτητοι για να σχηματιστεί ένα Κολλέγιο (καμία Τεκτονική Στοά δεν μπορεί να συναντηθεί με λιγότερους από τρεις). το Κολλέγιο είχε έναν Διδάσκαλο β και δύο Επόπτες. Υπήρχαν τρεις τάξεις ή βαθμοί και σε μεγάλη έκταση χρησιμοποιούσαν εμβλήματα που αποτελούν μέρος του Τεκτονισμού. Οι ρωμαϊκές σαρκοφάγοι παρουσιάζουν σκαλίσματα γομώνων, διαβητών, σφυρών, στάθμεων και μερικές φορές κιώνων. Μεταξύ της πτώσης της Ρώμης και της ανόδου της γοθτικής αρχιτεκτονικής γνωρίζουμε ελάχιστα για το τι συνέβη στα Κολλέγια των οικοδόμων. Αυτό παρουσιάζεται με πιο ενδιαφέροντα τρόπο σε πολλά βιβλία, το πιο γνωστό από τα οποία είναι του Leader Scott: οι Οικοδόμοι των Καθεδρικών Ναών -Η ιστορία μιας μεγάλης οικοδομικής συντεχνίας. Ο συγγραφέας λέει ότι οι Comacine Masters *«ήταν ο σύνδεσμος μεταξύ των κλασικών Collegia και όλων των άλλων συντεχνιών τέχνης και εμπορίου του Μεσαίωνα. Ήταν Ελευθεροτέκτονες επειδή ήταν κατασκευαστές μιας προνομιούχου τάξης, απαλλαγμένοι από φόρους και υποτέλεια και ελεύθεροι να ταξιδεύουν σε περιόδους φεουδαρχικής δουλείας»*.

Κατά τον Μεσαίωνα και την άνοδο της γοθτικής αρχιτεκτονικής βρίσκουμε δύο ξεχωριστές κατηγορίες Τεκτονών. οι Τέκτονες της Συντεχνίας, οι οποίοι, όπως οι ξυλουργοί ή οι υφαντές ή οι έμποροι, ήταν ντόπιοι και διέπονταν αυστηρά από το νόμο, και οι Ελευθεροτέκτονες, που ταξίδευαν από πόλη σε πόλη καθώς χρειαζόνταν τις υπηρεσίες τους. Είναι από αυτούς τους Ελευθεροτέκτονες – απαλλαγμένους από τη Συντεχνία και απαλλαγμένους από τους τοπικούς νόμους – που προήλθε ο Τεκτονισμός του σήμερα. Ας σημειωθεί ότι το όνομα Ελευθεροτέκτονας εμφανίζεται ήδη από το 1212 και το όνομα εμφανίζεται το 1375 στην ιστορία της Εταιρείας Τεκτόνων της Πόλης του Λονδίνου. Πρέπει να τονιστεί ότι οι Ελευθεροτέκτονες ήταν πολύ περισσότερα από αρχιτέκτονες και κατασκευαστές. Ήταν καλλιτέχνες, ηγέτες, δάσκαλοι, μαθηματικοί και ποιητές της εποχής τους. Στις στοές τους ο φιλοσοφικός τεκτονισμός αναπτύχθηκε παράλληλα με την επιχειρησιακή τους τέχνη ΚΑΙ έχοντας ένθερμο ζήλο για το θεσμό τους ήταν αυστηροί στην αποδοχή των Μαθητευόμενων. Και την προαγωγή τους σε Εταίρους/Συνεργάτες της Τέχνης, απαιτώντας επτά χρόνια εργασίας από έναν Μαθητευόμενο προτού κάνει το «Μέγα Έργο» του για να υποβληθεί στον Δάσκαλο και τους Επόπτες της Στοάς ώστε να γίνει πλήρης Μέλος. Σε μια εποχή που ήταν δύσκολο να αποκτηθεί η μάθηση και η συναναστροφή με τους μορφωμένους δύσκολα υπήρχε έξω από την εκκλησία, ήταν φυσικό οι σκεπτόμενοι και λόγιοι άνθρωποι να επιθυμούν την ένταξη στους Ελευθεροτέκτονες. Μη ασκώντας πρακτικά την οικοδομική τέχνη ονομάστηκαν Αποδεκτοί Τέκτονες (Accepted Masons, Free and Accepted Masons). Δηλαδή, γίνονται δεκτοί ως μέλη που έχουν κάτι να προσφέρουν και επιθυμούν να λάβουν κάτι από τη

στοά, αλλά διακρίνονται από τους λειτουργούς Ελευθεροτέκτονες από τον τίτλο Αποδεκτοί. Δεν είναι δυνατόν να πούμε πότε ξεκίνησε αυτή η πρακτική ακριβώς αλλά σαν παλαιότερη καταγραφή έχουμε την αναφορά στο Regius Poem, [το παλαιότερο έγγραφο του Τεκτονισμού (1390)], της ένταξης του Πρίγκιπα Εδουάρδου (Δέκατος αιώνας) με αυτό τον χαρακτηρισμό. Η τάση αυτή καθώς οι Στοές εμφορούνταν από ασυνήθιστο για τους καιρούς αυτούς πνεύμα ισότητας και ελευθερίας με την πάροδο των ετών έγινε πολύ ισχυρή καθώς στις Στοές συγκεντρώνονταν τα φιλελεύθερα πνεύματα κάθε εποχής με αποτέλεσμα ο Πρακτικός Τεκτονισμός να ελαττωθεί και να κυριαρχήσει αυτό που γνωρίζουμε σαν Φιλοσοφικό Τεκτονισμό και ακολουθούμε σήμερα.

Ο Τεκτονισμός «καλύπτεται με αλληγορία και εικονογραφείται με σύμβολα», επειδή αυτοί είναι οι πιο σίγουροι τρόποι με τους οποίους μπορούν να διδαχθούν αρετές και ηθικές αλήθειες. Δεν είναι μόνο με τον εγκέφαλο και το μυαλό που ο μνημένος πρέπει να προσεγγίσει τον Τεκτονισμό αλλά και με την καρδιά. Το μυαλό μιλάει στο μυαλό με προφορικές ή γραπτές λέξεις. Η καρδιά μιλάει στην καρδιά με λέξεις που δεν μπορούν να γραφτούν ή να ειπωθούν. Αυτές οι λέξεις είναι σύμβολα και βιώματα, έννοιες που σημαίνουν ελάχιστα για τον αδιάφορο, πολλά για τον μνημένο.

Ένας Μαθητής Τέκτονας, είναι Τέκτονας όσον αφορά ότι τον αποκαλούν "αδερφό" και έχει ορισμένα δικαιώματα, όμως . δεν είναι ακόμη Τέκτονας με την ουσιαστική έννοια. Βλέποντας ένα πλαίσιο που έχει ανεγερθεί σε ένα οικόπεδο απαντάμε στην ερώτηση "Τι χτίζουν;" λέγοντας «Ένα σπίτι». Εννοούμε, "Χτίζουν κάτι που τελικά θα είναι ένα σπίτι." Ο Μαθητής Τέκτονας είναι Τέκτονας μόνο με την έννοια ότι είναι ένας τραχύς λίθος στη διαδικασία του να γίνει τέλεια λαξευμένος. Αυτό είναι το προσωπικό Μέγα Έργο της μαθητείας του, το οποίου θα τον προάγει σε συνεργάτη της Τέχνης. Η Στοά και η Αδελφότητα ζητά πολύ λίγα από έναν Μαθητή Τέκτονα εκτός από την σιγή και (προαπαιτούμενο της περίσκεψης και ενδοσκόπησης που απαιτεί η εργασία του) και την μυστική- με εαυτόν εργασία του, αυτά με τα οποία τον δέσμευε η υποχρέωσή που ανέλαβε και εκείνες τις εκδηλώσεις χαρακτήρα που περιγράφονται στη Κατήχηση που του δόθηκε κατά την Εισδοχή του. Ας έχουμε όμως Αδδ. & Αδδ. μου στο νου πως η επιμέλεια που απαιτείται από έναν Μαθητή κατά την μαθητεία του είναι αμφίδρομη καθώς όπως αυτός πρέπει να αποδείξει την αξία του και να κερδίσει το σεβασμό των Αδδ. του, ομοίως αυτό ισχύει και για αυτούς που δια του παραδείγματος των έργων των και της νοθεσίας τους θα τον καθοδηγήσουν και συνδράμουν.

Καθώς ο φιλοσοφικός Τεκτονισμός χτίζει μόνο χαρακτήρα, το αίσθημα αναξιοτήτας είναι εξίσου μειονέκτημα στη Στοά όπως σε μια οικία ένα κομμάτι ελαττωματικής πέτρας στην οικοδόμηση ενός τοίχου. (είμαστε όλοι δεσμευμένοι στο λάθος και/ή τη δόξα του ενός από εμάς όπως και αυτός σε όλων μας).

Ο Ελευθεροτεκτονισμός μπορεί να ανιχνεύσει μια αδιάσπαστη ιστορία περισσότερων από τριακοσίων ετών με τη σημερινή του μορφή (η Πρώτη Μεγάλη Στοά ιδρύθηκε το 1717) και έχει αδιάψευστα τεκμηριωμένα στοιχεία μιας πολύ μεγαλύτερης ύπαρξης σε απλούστερες μορφές.

Τα σημερινά μας Τυπικά –ο πληθυντικός χρησιμοποιείται ενδεικτικά, καθώς δεν υπάρχουν δύο δικαιοδοσίες που να είναι όμοιες στο τι είναι σωστό τελετουργικό– είναι τα βιβλία πηγής από τα οποία αποδεικνύουμε ακριβώς από πού ήρθαμε και οριοθετούν την

κατεύθυνση που πρέπει να λάβει η πορεία μας. Τα Τυπικά είναι το νήμα που μας δένει με αυτούς που προηγήθηκαν από εμάς και καθώς τα παραδίδουμε στις επόμενες γενεές είναι ο δεσμός τους με εμάς και μέσω ημών με όσους προηγήθηκαν σε μια συνεχώς διαδικασία που ανανεώνεται.

«Η μύηση είναι μια αναλογία της έλευσης του ανθρώπου από το προγεννητικό σκοτάδι στο φως της ανθρωπίνης κοινωνίας, της ηθικής αλήθειας και της πνευματικής πίστης»

Μιούμαστε σε έναν νέο κόσμο όταν πάμε για πρώτη φορά στο σχολείο. Η εφηβεία είναι η μύηση στην ανδρική ή γυναικεία ηλικία. Υποβαλόμαστε σε μια μύηση όταν ξεκινάμε μια επιχείρηση ή τα επαγγέλματά μας. Ο γάμος είναι μια μύηση σε μια νέα εμπειρία, έναν νέο τρόπο ζωής, μια νέα οπτική της ζωής. Η αποδοχή μιας θρησκευτικής εμπειρίας είναι μια μύηση. Ένα νέο βιβλίο μπορεί να μας μυήσει σε ένα νέο ενδιαφέρον.

Ο υποψήφιος που βλέπει στη μύηση της Εισδοχής στο Βαθμό του Μαθητή μόνο μια επίσημη και αξιοπρεπή τελετή σχεδιασμένη να διαρκέσει μια βραδιά και να τον ωθήσει απλώς σε ένα βήμα προς την ένταξη σε μια Συντεχνία ή ένα λόμπυ, αρνείται να δεχτεί τη μύησή του.

Η Στοά είναι σύμβολο του κόσμου. Το σχήμα της, το «μακρόστενο τετράγωνο» είναι η αρχαία αντίληψη για το σχήμα του κόσμου. Ο Τέκτονας Μαθητής διδάσκεται τις διαστάσεις της, το διάκοσμο της και θα μάθει περισσότερα για αυτή ως σύμβολο καθώς προχωρά στους βαθμούς. Αν και σύμβολο του κόσμου, η Στοά είναι ένας κόσμος από μόνος του. Ένας κόσμος μέσα σε έναν κόσμο, διαφορετικό ως προς τα έθιμά του, τους νόμους του και τη δομή του από τον έξω κόσμο. Στον εκτός της θύρας κόσμο υπάρχουν ταξικές διακρίσεις, πλούτος, δύναμη, φτώχεια και εξαθλίωση. Στη Στοά όλοι είναι σε ένα επίπεδο και επικρατεί η ειρήνη και η αρμονία. Στον εκτός της θύρας κόσμο οι νόμοι βασίζονται στο «δεν πρέπει» και επιβάλλονται με κυρώσεις. Στη στοά οι νόμοι είναι ως επί το πλείστον «θα πρέπει» και ο σεβασμός σε αυτούς εναπόκειται στην ελεύθερη συνείδηση και βούληση κάθε μέλους. Οι Τέκτονες υπακούουν στους νόμους τους όχι τόσο επειδή πρέπει όσο επειδή το επιλέγουν οι ίδιοι. . Στον εκτός της θύρας κόσμο οι άνθρωποι χωρίζονται από χίλιες επιρροές: φυλή, επιχειρήσεις, θρησκευτικές πεποιθήσεις, πολιτική. Στην Στοά οι άνθρωποι ενώνονται στον κοινό δεσμό τριών θεμελιωδών πεποιθήσεων: της Ελευθερίας, της Ισότητας και της Αδελφότητας (Αδελφοσύνης).

Στην παλαιά διαθήκη στο Βιβλίο της Ρουθ (Εβραϊκό γυναικείο όνομα που σημαίνει «φίλος», «φιλία» ή «συμπνευτικός φίλος».) συναντάμε τον μύθο της Ρουθ και την περιγραφή της πίστης και συμπόρευσης που επέδειξε στην κακουχία της οικογένειας της με κατάληξη την αποκατάσταση της σύμφωνα με τους νόμους της εποχής με το γάμο της με τον Μποάζ (ή και Βοόζ εβραϊκό ανδρικό όνομα που σημαίνει «η ισχύς εντός του»). Ένας φαινομενικά αδιάφορος μύθος που όμως αλληγορικά σημειολογεί την ουσία της αδελφότητας, δηλαδή την ισχύ που ο καθένας βρίσκει εντός του (η στήλη Β στην είσοδο της Στοάς) αφού βιώσει την πληρότητα της αδελφικής συνύπαρξης ώστε να μπορεί να είναι σε θέση να δημιουργήσει (ως αποσυμβολισμό της στήλης J Jachin στα εβραϊκά που σημαίνει «εκείνος που θα καθιερώσει/θεμελιώσει»).

Η Τεκτονική παράδοση όπως και οι οικοδομικές συντεχνίες αντλεί τα σύμβολα της από τα αρχιτεκτονικά επιτεύγματα του ανθρώπου. Η διάδοση του Χριστιανισμού στο Δυτικό

κόσμο όπου γεννήθηκε ο Ελευθεροτεκτονισμός και στην εποχή που κυοφορήθηκε θεμελίωσε πολλούς συμβολισμούς του γύρω από το ναό του Σολομώντα επίτευγμα που ακόμα κι ο Ιουστινιανός αιώνες μετά επικαλέστηκε σαν σημείο αναφοράς και σύγκρισης. Οι στήλες που αναφέραμε, κατά την παράδοση βρίσκονταν στην είσοδο του Ναού του Σολομώντα η J συμβολίζοντας την σταθερότητα της υλικής δημιουργίας και η Β τη δύναμη του πνεύματος . Δυο στοιχεία που αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους όμως απαιτούν για την ενεργοποίησή τους την ύπαρξη μιας τρίτης στήλης , αυτής των μελών της Στοάς, του μέσου που εμπυχώνει και ενσαρκώνει κάθε τι τόσο στη σφαίρα των ιδεών και υλοποιεί στον απτό κόσμο.

Εμείς όλοι ανεξαρτήτως βαθμού είμαστε η ενέργεια που εξευγενίζεται με την εργασία μας σε κάθε βαθμό, συμβολικά ακολουθώντας την ηλιακή πορεία από το ημίφως ή και σκοτάδι του Βορρά όντας μαθητές που ακόμα κάνουμε στα τυφλά τα πρώτα μας βήματα στην πορεία αυτογνωσίας και ενδυνάμωσης του πνεύματος μας προς τη φωτοχυσία της Μεσημβρίας και της Ανατολής όντες Τέκτονες που παρουσιάσαμε τα έργα που μας προήγαγαν και τα έχουμε θεμελιώσει.

Ο βαθμός του Μαθητή είναι ο βαθμός -όσο κι αν ακούγεται παράξενο- που πάντα σε κάθε βήμα/βαθμό των όποιων Τεκτονικών Τύπων κι αν κάποιος ακολουθήσει πάντα θα ξαναγυρνάει σαν σημείο αναφοράς . Ας μου επιτραπεί να περιορίσω εδώ την σημερινή ανάλυση με μια παραίνεση από το Τυπικό της Στοάς τα λόγια του Old Dundee και συγκεκριμένα με ένα απόσπασμα από την κατήχηση κατά την παράδοση του περιζώματος κατά την μύηση του Τέκτονα Μαθητή :

«Είναι δικό σας να το φοράτε σε όλη την έντιμη ζωή σας, και στο θάνατό σας να το τοποθετήσετε πάνω στο φέρετρο που θα περιέχει τα θνητά σας λείψανα και μαζί με αυτά να είναι συντροφιά κάτω από το σιωπηλό χώμα της κοιλάδας. Αφήστε την αγνή και πεντακάθαρη επιφάνειά του να είναι πάντα ενθύμιο της έντιμης πορείας σας στη ζωή.»